

กระบี่กระบอง

กระบี่กระบองเป็นศิลปการป้องกันตัวของไทย ซึ่งสืบทอดมาจากสมัยบรรพบุรุษหลายชั่วคน จนไม่สามารถที่จะหาแหล่งที่มา และบุคคลผู้เป็นต้นคิดได้ อย่างไรก็ตามกระบี่กระบองก็ได้แพร่หลายไปในหมู่คนไทย ปัจจุบันกระบี่กระบองได้กลายเป็นศิลปการกีฬาประจำชาติไทยอย่างหนึ่ง

มนุษย์เป็นสัตว์ที่อ่อนแอ ธรรมชาติไม่ได้ให้อาวุธสำหรับการป้องกันตัวมาแต่กำเนิดเหมือนอย่างสัตว์อื่นทั้งหลาย ซึ่งสัตว์เหล่านั้นจะมีเขี้ยว เล็บ งา เขา ความสามารถในการดมกลิ่น ตลอดจนความว่องไวและอื่น ๆ เป็นเครื่องมือในการหาอาหารและป้องกันตัว แต่ร่างกายของมนุษย์ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจนได้ระดับที่พอดี เหนือกว่าสัตว์ทั่ว ๆ ไป และที่สำคัญที่สุดคือ มนุษย์มีมันสมองมากกว่าสัตว์อื่นทั้งหมดจึงทำให้อยู่รอดได้ ดังจะเห็นว่ามนุษย์สามารถสร้างภาษาพูด มีความจำที่ดี รู้จักตัดแปลงธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ รู้จักทำการเพาะปลูก และใช้อาวุธล่าสัตว์ แต่อาวุธของชนแต่ละหมู่เหล่าย่อมแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตที่เอื้ออำนวย เช่น บางพวกรู้จักใช้ก้อนหินและไม้ บางพวกรู้จักใช้โลหะ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีภัยอีกหลายอย่างที่มนุษย์ต้องเผชิญ และต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ภัยเหล่านี้มี

1. ภัยธรรมชาติ ซึ่งเกิดจาก น้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟไหม้ ฯลฯ
2. ภัยจากสัตว์ร้าย ซึ่งเกิดจาก เสือ หมี แรด ฯลฯ
3. ภัยจากมนุษย์ด้วยกันเอง ซึ่งหมายถึงว่า มนุษย์เรามักจะต่อสู้กันเพื่อแย่งอาหารที่อยู่อาศัย ดินแดน และแย่งชิงความเป็นใหญ่

จากภัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้มนุษย์เริ่มรู้จักใช้อาวุธเพื่อการป้องกันตัวและทำลาย ด้วยการผลิตอาวุธใหม่ ๆ ทุกครั้งได้เพิ่มประสิทธิภาพของการทำลายให้มากขึ้น ๆ โดยเริ่มจากการใช้ไม้และก้อนหินขว้างปากัน ซึ่งทำให้มีคนตายและบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็ได้เปลี่ยนไปเป็นการใช้ ธนู ดาบ ปืน จนในที่สุดใช้ระเบิด และระเบิดปรมาณู ซึ่งมีอำนาจในการทำลายมหาศาล

ประวัติกระบี่กระบองของไทย

สมัยก่อน การรบแต่ละครั้ง มนุษย์จะยกพวกเข้าตะลุมบอนกัน อาวุธที่ใช้จึงเป็นพวกที่ใช้ในระยะใกล้ประชิดตัว ของไทยเราก็รู้จักใช้กระบี่กระบองเป็นอาวุธ และในยามบ้านเมือง

สงบก็ใช้การตีกระบี่กระบองเป็นการกีฬาเพื่อออกกำลังกายและฝึกฝนความแข็งแกร่ง เพื่อเตรียมพร้อมเสมอที่จะรับศึกกระบี่กระบองเป็นกีฬาที่เหมาะสมที่สุดในการซ้อมรบ เพราะคล้ายกับการรบจำลอง วัสดุก็หาง่าย คือ เอาหวายมาทำเป็นกระบี่ ดาบ ง้าว ฯลฯ เอาหนังหรือหวายมาทำเป็นโล่ เช่น ดั้ง ฯลฯ แล้วก็มาตีกันเล่น หรือแข่งขันกันเป็นคู่ ๆ ดุจจะสู้รบกันในสนามรบตัวต่อตัว เป็นการฝึกหัดรุกและรับไปในตัว ฝ่ายใดพลาดท่าเสียทีก็เจ็บตัว เพราะผู้เล่นมิได้สวมเกราะป้องกันตัว จึงเป็นกีฬาที่ฝึกกายและใจอย่างดีเลิศ

ในการฝึกนี้จะยึดหลัก 3 ประการ คือ

1. อบรมน้ำใจให้กล้าหาญอยู่เสมอ ไม่ครั้นคร้ามต่อภัยอันตรายทั้งปวง
2. บำรุงกายบำรุงใจให้แข็งแกร่งมั่นคงอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะเผชิญต่อความยากลำบากอันเกี่ยวกับการรบได้ทุกเมื่อ
3. อบรมและฝึกฝนตนให้แม่นยำชำนาญในวิทยาการอันเกี่ยวกับการรบโดยเฉพาะ

กระบี่กระบองนี้เป็นที่สนใจมากในหมู่ผู้ชายไทย ทั้งในราชสำนักและสามัญชน ดังจะเห็นได้จากในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดกระบี่กระบองเป็นพิเศษ ทรงเคยศึกษาวิชามวยและวิชากระบี่กระบอง ฟันดาบกับหลวงมลอโยธานุโยค ในรัชกาลของพระองค์จึงโปรดให้มีการตีกระบี่กระบอง และชกมวยไทยหน้าพระที่นั่งในงานสมโภชอยู่เนื่อง ๆ และโปรดเสด็จทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ผู้ที่รู้จักกันมากมายในกรุง ทำให้กระบี่กระบองมีกันดาษดื่นและมีมากคณะด้วยกัน นอกจากนี้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอหลายพระองค์ด้วยกันทรงหัดกระบี่กระบองจนครบวง ในปีชลา พุทธศักราช 2409 เป็นปีที่กำหนดให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงผนวชเป็นสามเณรตามราชประเพณี ครั้นเมื่อทรงผนวชแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอแต่งพระองค์อย่างราชกุมาร ซึ่งเล่นกระบี่กระบองเป็นการสมโภชที่หน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เจ้านายที่ทรงกระบี่กระบองในครั้งนั้นคือ

คู่ที่ 1	กระบี่	เจ้าฟ้าจาดุรนต์รัศมี (สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงศ์) พระองค์เจ้ากัมลาศเลอสรร (กรมหมื่นราชศักดิ์สโมสร)
คู่ที่ 2	พลอง	พระองค์เจ้าคัคณางค์คุณ (กรมหลวงพิชิตปรีชากร) พระองค์เจ้าทวิถวัลย์ลาภ (กรมหมื่นภูเรศธำรงศักดิ์)
คู่ที่ 3	ง้าว	พระองค์เจ้าสุขสวัสดิ์ (กรมหลวงอดิศรอุดมเดช) พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ (กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม)
คู่ที่ 4	ดาบสองมือ	พระองค์เจ้าอนุากรณอนันตนรชัย พระองค์เจ้าชุมพลรัชมโฆส (กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์)

การเล่นกระบี่กระบองในสมัยรัชกาลนี้ เล่นกันแพร่หลายมากทั้งในงานโกนจุก งานบวชนาค งานทอดกฐินทาน งานทอดผ้าป่า ฯลฯ

ครั้งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงสนพระทัยในวิชานาฏศิลป์ และทรงเข้าพระทัยในศิลปะของวิชากระบี่กระบองก็ตาม แต่ก็ไม่ทรงโปรดปรานมากเท่ากับพระราชบิดาของพระองค์ตั้งนั้นความนิยมในการเล่นกระบี่กระบองเริ่มลดลง แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีการจัดกีฬาชนิดนี้ขึ้นถวายเพื่อให้ทอดพระเนตรบ้างเป็นครั้งคราว เช่น ในปีพุทธศักราช 2460 กับ 2462 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการแสดงกระบี่กระบองขึ้นถวายทอดพระเนตรที่สนามหน้าสามัคยาจารย์สมาคม เนื่องในงานกรีฑาประจำปี ครั้นมาในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กระบี่กระบองค่อย ๆ หดไป ๆ จนเกือบจะหาดูไม่ค่อยได้ นับวันแต่จะสูญสิ้นไปทุกที

อนึ่ง นับแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบเก่ามาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อปี 2475 รัฐบาลได้พยายามฟื้นฟูประเพณีโดยจัดให้มีงานฉลองวันขึ้นปีใหม่อีกครั้งหนึ่ง กระบี่กระบองก็ได้ถูกฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยได้จัดให้มีการแสดงกระบี่กระบองขึ้นที่สนามหลวงเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2482 ปรากฏว่าประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ครั้นปี 2484 ได้มุ่งฟื้นฟูกีฬาประเภทนี้อย่างแท้จริง ปรากฏว่ามีจำนวนคณะกระบี่กระบองเพิ่มขึ้นมาก

วิชากระบี่กระบองได้ลองเริ่มสอนนักเรียนพลศึกษากลางขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2478 โดยขณะนั้นนายนาถ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้มีความสนใจและมีความรู้ทางด้านนี้มากคนหนึ่ง เป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนพลศึกษากลาง ทดลองสอนอยู่ 1 ปีได้ผลเป็นที่พึงพอใจของท่านผู้ใหญ่ จึงได้กำหนดวิชากระบี่กระบองเข้าไว้ในหลักสูตรของประโยคผู้สอนพลศึกษาเมื่อปี 2479 พวกนักเรียนที่จบไปก็ได้รับราชการเป็นครูสอนวิชาพลศึกษาตามจังหวัดต่าง ๆ ได้นำวิชานี้ไปเผยแพร่ ปรากฏว่าประชาชนคนไทยได้ให้ความสนใจในวิชาศิลปะของชาติชนิดนี้มาก

ประโยชน์ของการเล่นกระบี่กระบอง

กระบี่กระบองย่อมมีคุณประโยชน์ต่อผู้เล่นเอนกประการ แต่สามารถสรุปรวมเป็นข้อใหญ่ ๆ ได้ 5 ข้อด้วยกันดังนี้ คือ

1. เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการป้องกันตัว ผู้ที่ได้ร่ำเรียนทางด้านนี้มาสามารถนำมาใช้ได้ในการยามคับขัน เช่นในกรณีที่มีศัตรูจะทำร้ายเราเราก็สามารถนำวิชากระบี่กระบองมาใช้ป้องกันตัวผ่านหน้าให้เป็นเบา คือแทนที่จะเจ็บตัวมากก็กลายเป็นเจ็บตัวน้อยลง หรืออาจจะไม่เป็นอะไรเลย และในขณะเดียวกันก็ยังสามารถทำร้ายคู่ต่อสู้ได้อีกด้วย หรือในกรณีที่อาวุธของเราเสีย

เปรียบ เช่น เขามีตาแต่เรามีไม้ เขามีไม้ยาวแต่เรามีไม้สั้น เราก็ยังเอาชนะได้ และขณะเดียวกันก็มีวิธีทำให้อาวุธของศัตรูเป็นประโยชน์แก่เราโดยกลับไปทำลายเจ้าของ ๆ มันเอง

2. กระบี่กระบองเป็นพลศึกษาที่ดีอย่างหนึ่ง กล่าวคือเป็นการออกกำลังกายโดยใช้ทุกส่วนของร่างกาย คือ มีทั้ง ยืน เดิน วิ่ง นั่ง กระโดด ฯลฯ ต้องใช้กำลังพอสมควร เป็นกีฬาที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย ไม่จำเป็นต้องเหมาะกับผู้ชายเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นกีฬาที่สร้างความสนุกสนานให้ทั้งผู้เล่นและผู้ดูใช้อุปกรณ์น้อยหาง่าย ทนทาน และการเล่นไม่เปลืองสถานที่ แต่ก็มีอันตรายบ้างในกรณีที่พลาดพลั้ง

3. กระบี่กระบองเป็นกีฬาที่ฝึกน้ำใจอย่างดีเลิศ ความกล้าหาญในเวลาเผชิญกับศัตรู ให้มีสติมั่นคง ฝึกความทรหดอดทนของร่างกาย เพราะในเวลาฝึกซ้อมไม่มีการใส่เกราะป้องกันตัว ผู้ฝึกอาจได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย เช่น ฟกช้ำดำเขียว แดงหรือหักบ้าง เนื่องจากการฝึก กระบี่กระบองไม่มีกติกากำห้ามหรือให้เว้นจากการตีส่วนนั้นส่วนนี้ของร่างกาย แต่ให้ตีได้ทุกที่เมื่อมีโอกาส เพราะในการเผชิญหน้ากับศัตรูจริง ๆ นั้นก็ไม่มีกติกาสั้นกัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้เล่นที่จะต้องป้องกันตัวเอง และจะต้องมีน้ำใจเป็นนักกีฬา จะถือโทษโกรธเคืองไม่ได้ในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บ ผู้เล่นจะต้องมีใจดีธรรมและมีความรับผิดชอบ กล่าวคือต้องไม่ใช้วิชานี้ไปในทางที่ผิด

4. ช่วยฝึกปฏิภาณไหวพริบความว่องไว เพราะการเล่นกระบี่กระบอง ผู้เล่นจะเคลื่อนไหวไม่ได้เลย การเคลื่อนไหวเท่ากับเป็นการเปิดช่องว่างให้ศัตรู สมองจะต้องสั่งการอยู่ตลอดเวลา อวัยวะทุกส่วนของร่างกายจะต้องทำงานสัมพันธ์กัน หูตาต้องไว ศัตรูจะเคลื่อนไหวทางไหนต้องเห็นและรับรู้เสมอ แขน ขา มือ เท้า จะต้องเคลื่อนไหวให้สอดคล้องรวดเร็ว มิฉะนั้นจะพลั้งพลาดได้

5. วิชากระบี่กระบองเป็นศิลปการป้องกันตัวประจำชาติไทย มีทั้งประโยชน์ ความสนุกสนานและความสวยงามทางด้านศิลปรวมอยู่ด้วย จึงทำให้กระบี่กระบองเป็นศิลปการแสดงที่เชิดหน้าชูตาของไทย สามารถอวดชาวต่างชาติได้ จึงนับว่าเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของไทย เราที่ควรจะได้รับการฟื้นฟูและรักษาไว้

อุปกรณ์การเล่นกระบี่กระบอง

1. สนาม ไม่จำกัดขอบเขต บริเวณ จะเล่นในที่แจ้งหรือที่ร่มก็ได้ แต่ควรจะมีบริเวณกว้างพอสมควร ไม่มีสิ่งกีดขวาง เพราะการเล่นกีฬานี้มีทั้งรุกและรับ ถ้าบริเวณแคบจะทำให้เล่นได้ไม่เต็มที่ อีกทั้งอาจเป็นอันตรายต่อสิ่งที่อยู่ใกล้เคียงได้ด้วย

2. เครื่องกระบี่กระบอง เครื่องกระบี่กระบองได้จำลองดัดแปลงมาจากเครื่องอาวุธของไทยในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นอาวุธที่ใช้ในระยะประชิดตัวหรือขึ้นตะลุมบอน อันได้แก่ กระบี่ ดาบ ก้านหยัน หอก ทวน ง้าว ขงง้าว โทมร แหล่น หลาว ตะบอง พลอง มีด และกริช ส่วนเครื่องป้องกันอาวุธนั้นมี ดั้ง เขน และโล่ ส่วนเครื่องกระบี่กระบองนั้นมี กระบี่ ดาบ ง้าว พลอง ดั้ง เขน โล่ และไม้สั้น แต่เครื่องกระบี่ที่จำลองจากอาวุธจริง ๆ นั้นมีเพียง กระบี่ ดาบ ง้าว และพลองเท่านั้น ส่วนที่เหลือก็เอาของจริงมาเล่น อุปกรณ์เหล่านี้ นักกระบี่กระบองมักเรียกว่า “เครื่องมือ”

เครื่องกระบี่ทั้งหมดแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. เครื่องไม้รำ ได้แก่เครื่องกระบี่ที่จำลองมาจากอาวุธจริง มุ่งทางด้านสวยงาม มีลวดลายวิจิตร บอบบางไม่แข็งแรง ใช้สำหรับรำอวดกันเวลารำจะต้องระวังไม่ให้เครื่องมือกระทบกัน จะต้องระวังที่สุด แต่บางครั้งใช้อาวุธจริงรำแทนก็มี

2. เครื่องไม้ตี ได้แก่เครื่องกระบี่ที่จำลองมาจากอาวุธจริง แต่เอาไว้สำหรับตี ดังนั้นต้องทำให้เหนียว แข็งแรง เบา และทนทาน

เครื่องกระบี่กระบองที่จะอธิบายต่อไปนี้จะแยกเป็นลักษณะของอาวุธจริง ลักษณะจำลองมาเป็นเครื่องไม้รำ และลักษณะจำลองมาเป็นเครื่องไม้ตี

1. กระบี่

กระบี่จริง มีลักษณะแบนตรง และปลายแหลม ยาวประมาณ 90 ซม. ทำด้วยเหล็ก ใช้สำหรับฟันและแทง น้ำหนักไม่สู้มาก พอเหมาะสำหรับถือมือเดียว โดยมากมักทำให้พอเหมาะกับมือผู้ใช้เพื่อจะได้ใช้ได้คล่องและถนัดมือ

กระบี่ประกอบด้วย ตัวกระบี่ ด้ามกระบี่ โกร่งกระบี่ และฝักกระบี่

ตัวกระบี่ มีรูปตรง แบน ปลายแหลม น้ำหนักส่วนมากไปตกอยู่ที่ด้าม และเพื่อให้น้ำหนักมีน้อยในตอนปลายและตอนกลางในระหว่างคมและสันจึงทำเป็นร่องทั้งสองข้าง ริมของร่องตอนบนจึงนูนเป็นสันขึ้นมาและตอนท้ายของตัวกระบี่นี้ได้บากเนื้อเหล็กเรียวยาวลงไปเพื่อทำกันสำหรับติดกับด้าม

ด้ามกระบี่ สวมติดอยู่กับกันของกระบี่อย่างแน่นหนา ยาวประมาณ 12 ซม. โดพอให้มือกำได้อย่างถนัดและมั่นคง

โกร่งกระบี่ มีรูปร่างคล้ายตะกร้อสอยผลไม้ ซึ่งทำด้วยแผ่นเหล็กโปร่ง ติดแน่นอยู่กับหัวและท้ายของด้ามกระบี่ มีไว้เพื่อป้องกันข้าศึกฟันถูกมือผู้ถือกระบี่นั้น

ฝักกระบี่ ติดปลอกสำหรับสวมกระบี่ไว้ในเมื่อยังไม่ถึงคราวที่จะใช้กระบี่นั้น รูปร่าง

ลักษณะคล้ายกับตัวกระบี ทำด้วยโลหะหรือหนังหรือไม้ ข้างในฝักมีหนังอ่อนหรือผ้าสักหลาดกรุ เพื่อป้องกันเสียงการเสียดสีระหว่างตัวกระบีและฝัก

กระบีรำ มีรูปร่างลักษณะเหมือนกระบีจริง ยาวประมาณ 100 ซม. โดยมากตัวกระบีทำด้วยหวายเทศ ใหญ่กว่าหัวแม่มือเล็กน้อย ส่วนปลายเล็กเรียว และถักด้วยเชือกเส้นเล็ก ๆ โดยรอบ แล้วลวงรักปิดทอง ด้ามถักและหุ้มด้วยกำมะหยี่ โกร่งทำด้วยหนังที่บึงแห้งแล้ว ลวงรักปิดทอง ซึ่งเขียนลวดลายไทย เช่น ลายเทพพนม หรือลายลดน้ำ เป็นต้น กระบีรำนี้ บางทีเขาก็ทำด้วยไม้ แล้วประดับด้วยกระจุกชิ้นเล็ก ๆ เป็นลวดลายตลอดอัน

กระบีตี ทำเช่นเดียวกับกระบีรำทุกประการ ส่วนตอนที่ถักและโกร่งทำด้วยรักโดยตลอด การที่ทำด้วยหวายเทศนี้ก็เพราะหวายชนิดนี้เบาและเหนียวดีมาก แต่ถ้าหวายเทศหาไม่ได้จริง ๆ แล้วจะใช้หวายโปร่งแทนก็ได้ แต่ไม่ดีเท่า เพื่อให้กีฬานี้สนุกสนานเผ็ดร้อนยิ่งขึ้น จึงมีคณะกระบีระบองหลายคณะจัดทำกระบีขึ้นเป็นพิเศษ คือ ตัว ด้าม และโกร่งยังคงเหมือนเดิม แต่ส่วนปลายของตัวกระบีต่อด้วยหนังควายที่ควั่นไว้เป็นเกลียวแล้วถักหุ้มด้วยเชือกเส้นเล็ก ๆ แล้วทาด้วยรัก ปลายกระบีก็จะโอนอ่อนไปมาดุจแซ่ ผู้เล่นจะต้องตั้งรับให้ดี ถ้าผู้เล่นรับลึกให้ถูกตรงปลายหวายเข้า ปลายแส้ก็จะตวัดไปถูกตัว และถ้ารับตรงปลายแส้ แส้ก็จะรับไว้ไม่อยู่ จะหลุดเลื่อนไปโดนตัวจนได้ ผู้ที่จะเล่นแบบนี้ต้องรู้จักอดทนต่อความเจ็บปวด

2. ดาบ

ดาบจริง เป็นอาวุธใช้สำหรับฟันและแทง ตัวด้ามทำด้วยเหล็กอย่างดี มีรูปแบนและโค้งตอนปลายเล็กน้อย โดยทั่ว ๆ ไปของดาบนั้นตอนโคนเล็กแล้วค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นตามลำดับตรงกลางจะป่องและใหญ่แล้วค่อย ๆ เล็กลงจนปลายแหลม ยาวประมาณ 90 ซม. น้ำหนักส่วนมากไปตกอยู่ตอนปลาย ทั้งนี้ก็เพราะต้องการให้เป็นการเพิ่มกำลังในเวลาฟัน ส่วนต่าง ๆ ของดาบก็มี ตัวดาบ กะบังดาบ และฝักดาบ

ดาบรำ มีลักษณะคล้ายดาบจริง แต่ปลายตัด ทำด้วยไม้เบา ๆ แล้วลวงรักปิดทองหรือประดับด้วยกระจุกเล็ก ๆ เพื่อความสวยงาม

ดาบตี มีลักษณะคล้ายดาบรำ แต่โดยมากมักทำด้วยหวายโปร่ง เพราะมีคุณสมบัติพิเศษ คือเบา และเหนียว ไม่นิยมใช้หวายเทศ เพราะมีขนาดเล็กเกินไป

3. ง้าว

ง้าวจริง เป็นอาวุธสำหรับฟันและแทง ตัวง้าวทำด้วยเหล็กอย่างดี มีรูปแบนและโค้งตอนปลายเล็กน้อย ยาวประมาณ 220 ซม. ใช้ต่อสู้ในระยะไกลเพราะมีด้ามยาวมาก นอกจากจะใช้ต่อสู้กันบนพื้นดินแล้ว เขามักสู้กันบนหลังช้าง ซึ่งเดิมขอเข้าไปที่โคนตัวง้าวสำหรับใช้

บังคับข้างที่เราเรียกกันว่า “ของ้าว” ก้าวประกอบด้วย ตัวง้าย ด้ามง้าว และกะบังง้าว

ง้าวรำ มีลักษณะเช่นเดียวกับง้าวจริง แต่ทำใ้โค้งงอมากขึ้น

ง้าวตี คล้ายกับง้าวรำ ทำด้วยหวายโปร่ง ตัวง้าวโดยมากจะหุ้มด้วยผ้าหนา ๆ หรือ สักหลาด เพื่อมิให้เจ็บปวดมากในเวลาฟันถูกผู้เล่น

4. พลองหรือสี่ศอก

พลองจริง เป็นอาวุธใช้สำหรับตี เป็นท่อนกลมยาว 4 ศอก ใหญ่เท่ากันตลอดด้าม ทำด้วยไม้หรือ โลหะก็มี เวลาใช้ให้จับตรงกลางแล้วใช้ตีได้ทั้ง 2 ด้าน

พลองรำ ลักษณะคล้ายพลองจริง โดยมากทำด้วยรากไทรย่อย เพราะมีคุณสมบัติ ตรง เบา เหนียว เลือกเอาที่มีลายสวย ๆ ชัดให้ขึ้นเงา ตอนปลายหุ้มด้วยผ้ากำมะหยี่ ผ้ายก หรือผ้าแพรสวย ๆ

พลองตี ใช้รากไทรย่อยทำเช่นกัน แต่ไม่สวยเท่าไม้รำ ตอนปลายหุ้มด้วยสักหลาด

5. ดั่ง

ดั่งเป็นเครื่องป้องกันอาวุธชนิดหนึ่ง ใช้คู่กับดาบ ใช้ป้องกันเวลาเข้าศึกฟันหรือแทง มาเป็นรูปสี่เหลี่ยมยาว ๆ โค้ง กว้างประมาณ 15 ซม. ยาวประมาณ 100 ซม. ทำด้วยหนังสัตว์ หรือหวาย หรือไม้ปนกัน ประกอบด้วยตัวดั่งและมือถือ

6. เขน

เป็นเครื่องป้องกันตัวใช้คู่กับดาบ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบน ๆ ทำด้วยหนังดิบ ด้านนอกมักกลึงรักปิดทอง ทำลายสวยงาม ด้านในมีมือถือเช่นเดียวกับดั่ง

7. โล่

เป็นอาวุธป้องกันตัว มีลักษณะกลม ตรงกลางนูนคล้ายกะทะ ทำด้วยหนังสัตว์ดิบ หรือหวายสานหรือโลหะ ด้านในมีห่วงติดอยู่ 2 ห่วง ห่วงหนึ่งใช้สำหรับสอดแขนเข้าไป อีก ห่วงหนึ่งใช้สำหรับจับกำให้แน่น โล่หนึ่งใช้คู่กับดาบ

8. ไม้สั้น

ใช้สวมเข้ากับเขนตอนปลายทั้งสองเวลาสู้กับพลอง เป็นท่อนไม้ไทรยาวประมาณ 45 ซม. กว้างและสูงประมาณ 7 ซม. ด้านในทำโค้งเพื่อติดแนบกับเขนตอนปลายตั้งแต่มือ ขึ้นไปถึงข้อศอก ถ้าผู้เล่นไม้สั้นมีฝีมือดีก็จะสามารถเอาชนะพลองได้

9. เครื่องดนตรีประกอบการเล่น

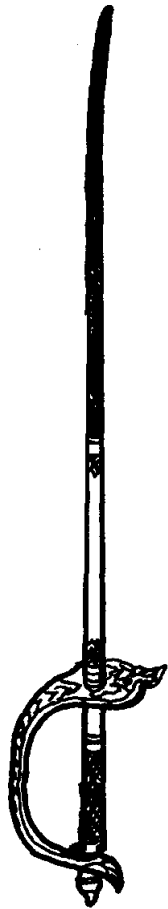
การมีเครื่องดนตรีประกอบการแสดงกระบี่กระบองและมวยไทยนี้ เราได้รับอิทธิพล

มาจากพวกแขกชวา โดยพวกแขกชวาจะใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการเล่น กริช หอกซัด และมวย เครื่องดนตรีที่ใช้ก็มี “ปี่ชวาและกลองแขก” เท่านั้น เมื่อไทยเราเห็นดีจึงนำมาใช้บ้าง แต่ได้เพิ่มฉิ่งเข้าไป ซึ่งช่วยให้ดนตรีฟังสนุกสนานและเร้าใจขึ้น

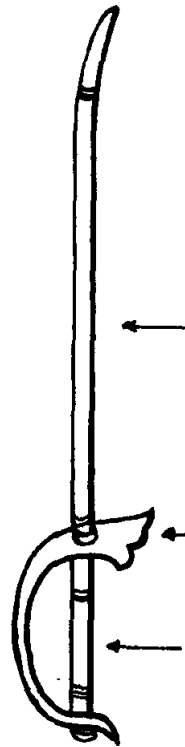
ฉะนั้นเครื่องดนตรีประกอบการเล่นกระบี่กระบองทั้งหมดจึงมี

1. ปี่ชวา
2. กลองแขกตัวผู้ (เสียงสูง)
3. กลองแขกตัวเมีย (เสียงต่ำ)
4. ฉิ่งจับจังหวะ

กระบี่และดาบ

กระบี่รำ

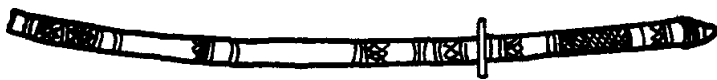

ตัวกระบี่

โกร่งกระบี่

ด้ามกระบี่

กระบี่ตี

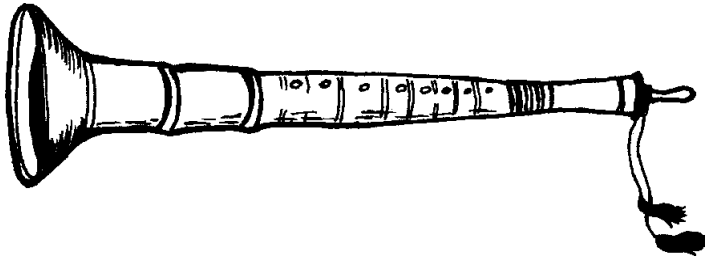

ดาบรำ

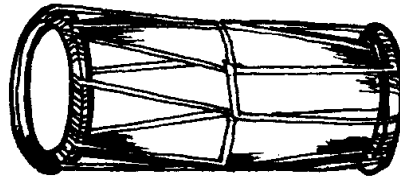
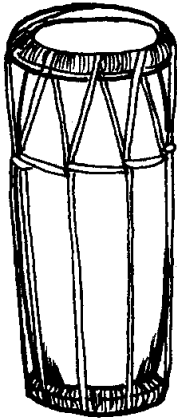

ดาบตี

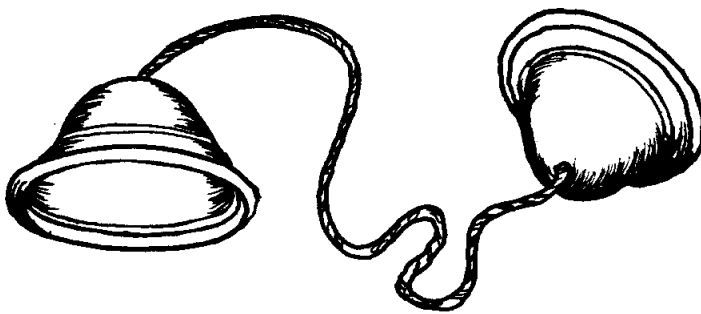
เครื่องดนตรีประกอบการเล่นกระบี่กระบอง

ปี่ชวา

กลองแขก

ฆ้อง

ประโยชน์ของเครื่องดนตรีประกอบการเล่น

1. เพิ่มความสนุกสนานครึกครื้นให้แก่ทั้งผู้เล่นและคนดู นับตั้งแต่เริ่มโหมโรง จะทำให้ผู้เล่นมีความกระปรี้กระเปร่าและมีกำลังใจ ผู้ดูก็กระตือรือร้นอยากจะดู และในขณะที่มีการแสดงดนตรีประกอบ จะช่วยเพิ่มรสชาติให้สนุกยิ่งขึ้น
2. ปี่กลองจะช่วยปลุกใจผู้เล่น ในเวลารำกลองจะโยนห่าง ๆ แต่เมื่อเข้าตีกับกลอง จะเร่งจังหวะให้ถี่เข้า หนุนให้ผู้เล่นเกิดความกล้าหาญมากขึ้น
3. ปี่กลองใช้ประกอบการรำ การรำนั่นถือเป็นศิลปะชั้นสำคัญของวิชานี้ ผู้รำจะต้องรำให้สวยและถูกต้องตามแบบแผน เมื่อมีเครื่องดนตรีเข้าประกอบให้จังหวะ ผู้รำก็จะรำได้ถูกต้องและสวยงาม

การบรรเลง

ปี่ชวา กลองแขก ก็เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง กล่าวคือ การบรรเลงเพลงต้องให้เหมาะกับช่วงเวลาและอาวูช เพลงที่จะใช้บรรเลงก็ต้องเลือกให้เหมาะกับการแสดง ซึ่งตามนิยมแล้วต้องแยกบรรเลงเป็น 3 ตอนดังนี้คือ

1. บรรเลงประกอบการไหว้ครู ซึ่งเป็นประเพณีที่นิยมกัน ผู้ที่เป็นหัวหน้าจะต้องนำดอกไม้ธูปเทียนขึ้นทำการสักการะบูชาอาจารย์กระบี่กระบองหน้าเครื่องไม้ซึ่งมีผู้แสดงล้วนแต่เป็นศิษย์ห้อมล้อมอยู่ ปี่กลองที่บรรเลงประกอบตอนนี้จะใช้เพลง ชมสมุทรร เพลงโนลก เพลงเกาะ หรือเพลงระกำก็ได้
2. โหมโรง หลังจากพิธีไหว้ครูแล้วจะต้องมีการโหมโรง เพลงที่ใช้ก็มี แยกโอด สารถี เยี่ยมวิมาน แยกไทร หรือเพลงสองชั้นอื่น ๆ ก็ได้
3. บรรเลงประกอบการรำ การรำอาวูชแต่ละชนิดนี้ใช้เพลงบรรเลงประกอบต่างกันไป เช่น รำกระบี่ใช้เพลงกระบี่ลิ้นลา รำดาบสองมือใช้เพลงจำปาทองเทศหรือของทรงเครื่อง รำง้าวใช้เพลงขึ้นมา รำพลองใช้เพลงลงสรหรือขึ้นพลับพลา สาบานใช้เพลงฝรั่ง รำท่าหรือกราวนอก เป็นต้น

10. เครื่องแต่งกายของผู้เล่นกระบี่กระบอง

ในสมัยโบราณ นักกระบี่กระบองแต่งตัวแบบนักรบ คือสวมเสื้อยันต์ ไม่มีแขนเสื้อ กางเกงขากว้างยาวครึ่งน่อง ต่อมาในสมัยกลางเปลี่ยนจากกางเกงขากว้างมาเป็นนุ่งผ้าแบบเขมร ซึ่งไม่สะดวกแก่ผู้เล่นนัก เพราะเวลารำจะยกแข้งยกขาได้ไม่ถนัดนัก ปัจจุบันจึงเปลี่ยนมาแต่งกายแบบนักกีฬาทั่วไป คือใส่กางเกงขาสั้นส่วนเสื้อนั้นจะมีแขนหรือไม่มีแขนก็ได้

สิ่งสำคัญที่สุดในจำนวนเครื่องแต่งกายทั้งหมด ซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ คือ “มงคล”

มงคล คือสายสัญญาณเส้นเล็ก ๆ หลายเส้น มารวมขั้วเป็นเส้นเดียว ใหญ่กว่าหัวแม่มือเล็กน้อย ยาวพอขดรอบศีรษะของผู้ใหญ่ได้แล้วรวบปลายทั้งสองข้างเข้าไว้ด้วยกัน ฉะนั้นเมื่อขดเข้าแล้วจะมีรูปร่างคล้ายไข่ เพื่อความมั่นคงถาวรเขามักหุ้มด้วยผ้าตลอดอัน โดยปล่อยปลายทั้ง 2 ยื่นออกมาพอสมควรเหมือนไส้หัวเทียนซี่ผึ้ง มงคลนี้จะนำเข้าประกอบพิธีทางพุทธศาสนาก่อนที่จะสวมให้ผู้เล่น

ผู้เล่นกระบี่กระบองทุกคนจะสวมมงคลไว้บนศีรษะ เพื่อเป็นสิริมงคลและสร้างกำลังใจให้แก่ตัวเอง บางคณะ อาจารย์จะเป็นผู้สวมมงคลให้แก่นักกระบี่กระบอง